

ปีที่ ๓๘ ฉบับที่ ๙๕๒๙ วันอังคารที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๙

เห็ดหอม: ประหยัดก็ทำได้เงินก็ดี

“ประทีป”

ถ้าพูดถึงเห็ดหอมไม่มีใครก็ใครคงต้องนึกถึงความแพงระยับ แต่ก็ยังมีหลายท่านพยายามจะนึกไปถึงคุณค่าอันแสนวิเศษของมัน ทั้งทางด้านโภชนาการและด้านเวชกรรม

กล่าวกันว่าชาวจีนและญี่ปุ่น เชื่อกันมาแต่โบราณกาลว่าเห็ดหอมสามารถช่วยกระตุ้นการไหลเวียนของโลหิต อีกทั้งยังสามารถป้องกันโรคบางอย่างได้ โดยถือกันว่าเป็นยา “โป๊ว” ชนิดหนึ่ง

ขณะเดียวกันสถาบันมะเร็งแห่งชาติของญี่ปุ่นและมหาวิทยาลัยแพทย์แห่งหนึ่งในสหรัฐยังได้วิจัยร่วมกัน จนพบว่าเห็ดหอม มีสารพิเศษชนิดที่เป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ชาติหลายอย่างด้วยกันเช่นสารต่อต้านเซลล์มะเร็ง สารละลายไขมันที่เกาะ หรืออุดตัน ในเส้นเลือด และสารต่อต้านเชื้อไวรัสที่ทำให้เกิดโรคไขหวัดหัดและโปลิโอ เป็นต้น

แค้นี้ก็ดูเหมือนจะเป็นคำตอบที่เพียงพอแล้ว ว่าทำไมเห็ด หอมจึงมี ราคา และเป็นความต้องการอย่าง สูงของ ตลาดโลก และตลาดในเมืองไทย

เห็ดหอมชอบขึ้นในที่ ๆ มีอากาศเย็น และความชื้นสูงโดยมากมักจะขึ้นบนต้นไม้ตระกูลโอ๊คหรือในตระกูลเดียวกับที่บ้านเราเรียกว่าไม้ก่อ

อุณหภูมิที่เห็ดหอมต้องการจะประมาณ ๒๔ องศาเซลเซียสและคายวันที่ที่อุณหภูมิขึ้นสูงถึง ๔๐ องศาเซลเซียส

โดยทั่วไปแล้วเห็ดหอมมีธรรมชาติคล้ายกับเห็ดที่ขึ้นบนต้นไม้ทั้งหลายเช่น เห็ดหูหนู หรือเห็ดนางรม แต่เห็ดหอมมีความสามารถในการย่อยเยื่อใยเซลลูโลสและลิกนินได้ดีกว่า จึงสามารถเจริญเติบโตได้ดีในเนื้อไม้ที่ค่อนข้างแข็ง

ปกติเห็ดหอมตามธรรมชาติจะขึ้นกระจายอยู่ทั่วไปในละแวกเอเชียตะวันออก ตั้งแต่สาธารณรัฐประชาชนจีน ญี่ปุ่น ลงมาจนถึงประ

แต่หลังจากเห็ดหอมได้กลายเป็นความนิยมอย่างสูงขึ้นมา การเก็บหาเห็ดหอมขึ้นอยู่ตามธรรมชาติจึงไม่เพียงพอแก่ความต้องการ จึงได้มีการริเริ่มเพาะเห็ดชนิดนี้ขึ้นมาทั้งในประเทศไทย และที่อื่น ๆ

ในญี่ปุ่นดูเหมือนจะนิยมเห็ดหอมกันมากเป็นพิเศษและธุรกิจการเพาะเห็ดชนิดนี้ ก็รุ่งเรืองยิ่งนัก โดยได้มีการแบ่งเห็ดหอมออกเป็น ๕ สายพันธุ์ด้วยกันคือ ซานา ดอนโก, โกตซุบุ ดอนโก โกชินและโกโก

สำหรับซานา คอนโกนั้นถือเป็นพันธุ์ที่ดีที่สุด แต่พันธุ์โกโกก็ได้รับความนิยมมากเช่นเดียวกัน

สำหรับประเทศไทยได้ศึกษาวิจัย พบว่าสภาพภูมิอากาศทางภาคเหนือของไทย โดย

เฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงรายและแม่ฮ่องสอนตลอดจนในภาคอีสานที่จังหวัดเลย มีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่งในการเพาะเห็ดหอม

ที่สำคัญก็คือในพื้นที่จังหวัดที่กล่าว นามมาแล้วนี้มีไม้ก่ออยู่เป็นจำนวนมาก และโดยปกติแล้วเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเหล่านี้มักจะถางและเผาไม้ก่อทิ้งเพื่อใช้พื้นที่ไปในการทำไร่เลื่อนลอยซึ่งได้ประโยชน์น้อย

โครงการเพาะเห็ดหอมของเราเริ่มขึ้นในลักษณะทดลองครั้งแรกที่ดอยปุย เชียงใหม่ เมื่อปี ๒๕๑๔ โดยเป็นการร่วมมือกันระหว่างสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีกับโครงการเกษตรที่สูง ซึ่งเป็น หนึ่งในโครงการหลวง ปรากฏว่าได้ประสบความสำเร็จในปีเดียวกันนั่นเอง

ปัจจุบันโครงการ เพาะเห็ด หอมได้ขยายตัวออกไปอย่างกว้าง ขวางใน จังหวัด ที่กล่าว ถึงมาแล้ว และคาดว่าจะขยายออกไปยังจังหวัดตาก น่านและเลย

ถึงกับประมาณกันว่าผลผลิตเห็ดหอม
ในปีนี้จะได้ถึงประมาณ ๒๐-๒๕ ตัน

ปัจจุบันได้มีเอกชนบางรายเริ่มเข้าไปลงทุนเพาะเห็ดหอมกันบ้างแล้ว อันเป็นความต้องการของโครงการหลวงอยู่แล้ว

ด้วยความหวังว่าเมื่อเอกชนตื่นตัวและมีบทบาทในเรื่องนี้มากขึ้น ย่อมจะอำนวยให้เรา

สามารถผลิตเห็ดหอมได้เพียงพอ กับความต้องการในประเทศหรืออีกนัยหนึ่ง ก็คือสามารถผลิตเพื่อ ทดแทนการนำเข้าได้สบาย

ทำให้ประหยัดเงินตรา ต่าง ประเทศได้ปีละไม่น้อย

จากตัวเลขการนำเข้าและส่งออกเห็ดแห้งของไทย พบว่าในบางปีปริมาณจะใกล้เคียงกัน แต่มูลค่าการนำเข้าจะสูงกว่ามูลค่าการส่งออก

เนื่องจากเห็ดแห้งที่ ไทยส่งออกส่วนใหญ่เป็นเห็ดฟางและเห็ดหูหนูแห้งซึ่งมีราคาถูกกว่าเห็ดแห้งที่นำเข้าซึ่งส่วนใหญ่ก็คือเห็ดหอมที่มีราคาจะเรียกว่ามหาโหดก็ ได้นั่นเอง

ตัวเลขของกรมศุลกากรแจ้งว่า ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าเห็ดแห้งของไทย ในรอบ ๔-๕ ปีที่แล้วมามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

แต่ในปี ๒๕๒๔ การนำเข้าเห็ดแห้งของ

ไทยลดปริมาณลงอย่างมากกล่าวคือปริมาณและมูลค่าการนำเข้าเหลือแค่ ๒๒,๕๔๑กก.หรือคิดเป็นมูลค่า ๑๓,๖๐๕ พันบาทเท่านั้น และเมื่อเทียบกับตัวเลขในปี ๒๕๒๓ แล้วลดลงถึงร้อยละ ๗๐.๖ ในแง่ของปริมาณกับ ๖๔.๒ ในแง่ของมูลค่า

เหตุผลเนื่องมาจากผลผลิตเห็ดที่เพิ่มขึ้นนั่นเอง

เชื่อกันว่าหากการผลิตเห็ดหอมได้รับการส่งเสริมกันอย่างจริงจังและกว้างขวาง มากกว่านี้แล้วก็จะสามารถทดแทนการนำเข้าได้ อันหมายถึงการช่วยลดการขาดดุลทางการค้า ได้ภายในไม่นานนี้นัก

สำหรับการผลิตเพื่อการส่งออกนั้นยังมีปัญหาที่จะต้องพิจารณาอีกมาก โคลงเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องคุณภาพ ของเห็ด ซึ่งจะต้องพัฒนาและปรับปรุงให้ได้มาตรฐานจนสามารถ แข่งขันกับประเทศที่เพาะเจ้าตลาดอยู่ในขณะนี้คือสาธารณรัฐประชาชนจีน ญี่ปุ่น เกาหลี และไต้หวัน

นอกจากนั้น แล้ว ปัญหาเรื่องไม้ก่อก่อที่ใช้ในการเพาะเห็ดหอมนั้น ถ้ามองไปในอนาคตแล้วอาจขาดแคลนได้เหมือนกัน หากมีการเพาะเห็ดกันเป็นล่ำเป็นสันยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากตามพระราชบัญญัติป่าไม้ฉบับที่ ๒๕๐๒ ปัจจุบัน ถือว่า ไม้ ก่อเป็นไม้ หวงห้าม ประเภท ข. หากผู้ใด ฝ่าฝืนทำ การตัด โดยไม่ได้รับอนุญาตจะมีโทษทั้งจำคุกและปรับ

และจากการที่เอกชนลักลอบตัดไม้ก่อก่อเพื่อใช้ในการเพาะเห็ดหอมมากขึ้น ทำให้ ปริมาณ ฝนใน บริเวณ นั้น ลดจำนวน ลง เป็น อันมาก เนื่องจากไม้ก่อก่อซึ่งเป็นไม้ที่สามารถดูดซับ น้ำ ฝนได้ดีลดจำนวนลง ซึ่งเรื่องนี้ก็เป็นปัญหา เกี่ยวข้องที่จะต้อง ดำเนินถึงเช่นกัน

ถ้าสามารถแก้ปัญหาในเรื่องพันธุ์ และไม้ที่ใช้เพาะเห็ดหอมนี้ได้แล้วอนาคตของเห็ดหอมจะไม่ เพียงแค่ทำให้เรา

ถ้าพูดถึงเห็ดหอมไม่ว่าใครก็ต้องนึกถึงความแพงระยับ แต่ก็มีความหายากพยายามจะนึกไปถึงคุณค่าอันแสนวิเศษของมัน ทั้งทางด้านโภชนาการและด้านเวชกรรม

กล่าวกันว่าชาวจีนและญี่ปุ่น เชื่อกันมาแต่โบราณกาลว่าเห็ดหอมสามารถช่วยกระตุ้นการไหลเวียนของโลหิต อีกทั้งยังสามารถป้องกันโรคบางอย่างได้ โดยถือกันว่าเป็นยา “โป๊ว” ชนิดหนึ่ง

ขณะเดียวกันสถาบันมะเร็งแห่งชาติของญี่ปุ่นและมหาวิทยาลัยแพทย์แห่งหนึ่งในสหรัฐยังได้วิจัยร่วมกัน จนพบว่าเห็ดหอมมีสารพิเศษชนิดที่เป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ ชนิดหลายอย่างด้วยกันเช่นสารต่อต้านเซลล์มะเร็ง สารละลายไขมันที่เกาะ หรืออุดตัน ในเส้นเลือด และสารต่อต้านเชื้อไวรัสที่ทำให้เกิดโรคไข้หวัดหัดและโปลิโอ เป็นต้น

แค้นก็ดูเหมือนจะเป็นคำตอบที่เพียงพอแล้ว ว่าทำไมเห็ดหอมจึงมีราคาและเป็นที่ต้องการอย่างสูงของตลาดโลก และตลาดในเมืองไทย

เห็ดหอมชอบขึ้นในที่ ๆ มีอากาศเย็น และความชื้นสูงโดยมากมักจะขึ้นบนต้นไม้ตระกูลโอ๊คหรือในตระกูลเดียวกับที่บ้านเราเรียกว่าไม้ก่อ

อุณหภูมิที่เห็ดหอมต้องการจะประมาณ ๒๔ องศาเซลเซียสและคายวันที่อุณหภูมิขึ้นสูงถึง ๔๐ องศาเซลเซียส

โดยทั่วไปแล้วเห็ดหอมมีธรรมชาติคล้ายกับเห็ดที่ขึ้นบนต้นไม้ทั้งหลายเช่นเห็ดหูหนูหรือเห็ดนางรม แต่เห็ดหอมมีความสามารถในการย่อยเยื่อเซลลูโลสและลิกนินได้ดีกว่าจึงสามารถเจริญเติบโตได้ดีในเนื้อไม้ที่ค่อนข้างแข็ง

ปกติเห็ดหอมตามธรรมชาติจะขึ้นกระจายอยู่ทั่วไปในละแวกเอเชียตะวันออก ตั้งแต่สาธารณรัฐประชาชนจีน ญี่ปุ่น ลงมาจนถึงประ-

แต่หลังจากเห็ดหอมได้กลายเป็นความนิยมอย่างสูงขึ้นมา การเก็บหาเห็ดหอมที่ขึ้นอยู่ตามธรรมชาติจึงไม่เพียงพอแก่ความต้องการ จึงได้มีการริเริ่มเพาะเห็ดชนิดนี้ขึ้นมาทั้งในประเทศไทย และที่อื่น ๆ

ในญี่ปุ่นดูเหมือนจะนิยมเห็ดหอมกันมากเป็นพิเศษและธุรกิจการเพาะเห็ดชนิดนี้ ก็รุ่งเรืองยิ่งนัก โดยได้มีการแบ่งเห็ดหอมออกเป็น ๕ สายพันธุ์ด้วยกันคือ ฮานา ดอนโก, โกตซุบุ ดอนโก โกชินและโกโก

สำหรับฮานา คอนโกนั้นถือเป็นพันธุ์ที่ดีที่สุด แต่พันธุ์โกโกก็ได้รับความนิยมมากเช่นเดียวกัน

สำหรับประเทศไทยได้ศึกษาวิจัยพบว่าสภาพภูมิอากาศทางภาคเหนือของไทย โดยเฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงรายและแม่ฮ่องสอนตลอดจนในภาคอีสานที่จังหวัดเลย มีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่งในการเพาะเห็ดหอม

ที่สำคัญก็คือในพื้นที่จังหวัดที่กล่าวนามมาแล้วนี้มีไม้ก่ออยู่เป็นจำนวนมาก และโดยปกติแล้วเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเหล่านี้มักจะถางและเผาไม้ก่อทิ้งเพื่อใช้พื้นที่ไปในการทำไร่เลื่อนลอยซึ่งได้ประโยชน์น้อย

โครงการเพาะเห็ดหอมของเราเริ่มขึ้นในลักษณะทดลองครั้งแรกที่ดอยปุย เชียงใหม่ เมื่อปี ๒๕๑๔ โดยเป็นการร่วมมือกันระหว่างสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับโครงการเกษตรที่สูง ซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการหลวง ปรากฏว่าได้ประสบความสำเร็จในปีเดียวกันนั่นเอง

ปัจจุบันโครงการ เพาะเห็ดหอมได้ขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวางในจังหวัดที่กล่าวถึงมาแล้ว และคาดว่าจะยังขยายออกไปยังจังหวัดตาก น่านและเลย